

Ebeveyn Tutumlarının Çocukların Sünnet Deneyimlerine Etkisi

The Effect of Parental Attitudes on the Circumcision Experience of Children

Fatma KAYA¹, Emel YILMAZ², Hakan BAYDUR³

Özet: Amaç: Bu araştırma 4-6 yaş çocuklarda ebeveyn tutumları ve sosyodemografik özelliklerinin sünnet deneyimlerine etkisinin incelenmesi amacı yapılmıştır. **Yöntem:** Metodolojik türdeki bu araştırmanın örnekleme Türkiye'nin batı bölgesindeki bir devlet hastanesinde sünnet olan 130 çocuk ve ebeveyni alınmıştır. Araştırma verileri sosyodemografik bilgi formu, Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) ve Sünnet Deneyimleri Ölçeği (SDÖ) ile toplanmıştır. Araştırmada SDÖ için geçerlik ve güvenilirliği analizleri yapılmıştır. Çalışmada sosyodemografik özellikler ve ETÖ ile SDÖ arasındaki ilişkilerin test edilmesinde Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya dahil edilen çocukların yaş ortalaması 5.55±0.71 (min:4.0-maks:6.0), ebeveyn yaş ortalaması, 33.52±4.71 (min:24.00-maks:44.00) yıldır. Ebeveyn türü ve eğitim düzeyi, mesleği, çalışma durumu, çocuğun doğum sırası, kardeş sayısı ve çocuğun gelir algısı ile ETÖ alt boyutlarından demokratik tutum arasında anlamlı fark saptanmıştır (p<0.05). SDÖ ile ebeveyn türü, ebeveyn mesleği ve çalışma durumu, kardeş sayısı ve çocuğun gelir algısı arasında anlamlı ilişki vardır (p<0.05). SDÖ toplam ve alt boyutları ile ETÖ arasında ilişki belirlenmemiştir (p>0.05). **Sonuç:** Araştırmada kullanılan SDÖ geçerli ve güvenilir bir araçtır. ETÖ ile SDÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, bazı sosyodemografik değişkenler ile ETÖ ve SDÖ arasında anlamlı ilişkiler vardır.

Anahtar Kelimeler: Deneyim, Ebeveyn Tutumu, Sünnet

Abstract: Objective: The purpose of this study was to look into the effects of parental attitudes on circumcision experiences in children aged 4 to 6 years. **Methods:** This methodological study included 130 circumcised children and their parents in a public hospital in western Turkey. A sociodemographic information form, the Parental Attitude Scale (PAS), and the Circumcision Experiences Scale were used to collect data (CES). Validity and reliability analyses for CES were performed in the study. In the study, the Mann-Whitney U test, Kruskal Wallis H test, and Spearman rank correlation were used to test the relationships between sociodemographic characteristics and PAS and CES. **Results:** The children in the study had a mean age of 5.55±0.71 (min:4.0-max:6.0), and the parents had a mean age of 33.52±4.71 (min:24.00-max:44.00). The sub-dimensions of PAS revealed a significant difference between parental type and education level, occupation, employment status, child's birth order, number of siblings, and the child's perception of income and democratic attitude (p<0.05). The type of parent, parent's occupation and employment status, number of siblings, and child's income perception all have a significant relationship with CES (p<0.05). There was no correlation between CES total and sub-dimensions and PAS (p>0.05). **Conclusions:** The CES used in the study is a valid and dependable tool. While no significant relationship was found between PAS and CES, some sociodemographic variables did have significant relationships with PAS and CES.

Keywords: Experience, Parental Attitude, Circumcision

¹ Salihli Devlet Hastanesi, Manisa/Türkiye

² Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD, Manisa/Türkiye

³ Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Manisa/Türkiye

GİRİŞ

İnsanlık tarihinin eski dönemlerinden itibaren uygulana sünnet erkek çocuklarda glans penisi örten prepişyum adı verilen derinin cerrahi olarak çıkarılmasıdır ve en sık yapılan cerrahi girişimlerden biridir (Gologram ve ark., 2022; Kestel ve ark., 2018). Genellikle sünnet batı toplumunda yenidoğan döneminde, diğer toplumlarda ise farklı dönemlerde uygulanmaktadır (Sardi & Livingston, 2013; Yavuz ve ark., 2012). Sünnet birçok toplumda tıbbi, dini ve kültürel nedenler ile yapılmakta ve erkeklığe geçiş yapma olarak kabul edilmektedir. Bazı toplumlarda sünnet kültürel kimliğin bir ifadesi olarak kabul edilirken, birçok toplumda sosyal yaşam, sağlık ve üreme sağlığı ile ilişkilendirilmektedir (Dekkers ve ark., 2005; Yavuz ve ark., 2012). Sünnet sıklığı bölgesel farklılıklar gösterse de dünyanın her bölgesinde gerçekleştirilmektedir. Küresel olarak erkeklerin %37-39'unun sünnetli olduğu tahmin edilmektedir (Morris ve ark., 2016). Dünya genelinde Yahudi ve Müslüman inancına sahip hemen hemen tüm erkekler sünnetlidir (> %90) ülkemizde ise erkeklerin %99'dan fazlasının sünnetli olduğu bildirilmiştir (Bayram, Gülaçtı ve ark., 2016; Gologram ve ark., 2022).

Ülkemizde sünnet yapılma yaşında farklılıklar vardır. Her yaş grubu erkek çocuk sünnet yapılmakla birlikte, yaş aralığının 2-11 yaşlar arasında değiştiği ve ortalama yaşın 7 olduğu belirtilmiştir (Şahin ve ark., 2003). Yenidoğan döneminde de sünnet uygulanmaktadır (Di Pietro ve ark., 2017). Ailenin görüş ve uygulamaları sünnet yaşını etkilemektedir (Kestel ve ark., 2018). Özellikle küçük yaşta üç-altı yaş aralığındaki fallik dönemde yapılan sünnetin vücut bütünlüğü ve benlik kavramını olumsuz yönde etkileyerek çocuk ruh sağlığına travmatik etkisi olduğu belirtilmiştir (Bañuelos Marco & García Heil, 2021; Yavuz ve ark., 2012). Yapılan başka çalışmalarda da sünnetin üzüntü, mutsuzluk, engellenmişlik ve kızgınlık gibi duygular oluşturduğu güven ve özsaygıda azalma mağduriyet ve güçsüzlük hissi gibi psikolojik

etkileri olduğu belirtilmiştir (Bayram, Gülaçtı ve ark., 2016; Boyle ve ark., 2002).

Genel olarak 4-7 yaş döneminde, çocuğun bilişsel, bedensel, sosyal-duygusal ve dil gelişimi büyük ölçüde şekillenir. Bu dönemlerde kazanılan birçok davranış çocuğun yetişkinlikteki alışkanlıklarını, kişilik yapısını değer ve inançlarını etkilemektedir (Kandır & Alpan, 2008). Ebeveynlerin çocuklarına yönelik gösterdikleri tutumlar benlik ve kişilik algılarını etkilemekte ve ruhsal uyumlarında belirgin rol oynamaktadır (Aydoğdu & Dilekmen, 2016; Erdoğan ve ark., 2017).

Birçok araştırmacı, anne ve babanın 4-7 yaş dönemdeki rolünü vurgulayarak ebeveyn tutumlarının çocuğun kişilik gelişimi, sosyalleşme, davranışlar, akademik başarı ve özgüven duygusu gibi değişkenlere etkisi incelenmiştir (Erdoğan ve ark., 2017; Karabulut Demir & Şendil, 2008; Tezel Şahin, & Özyürek, 2008). Bilindiği gibi ailelerin genel olarak erken çocukluk dönemindeki tutumları merak konusu olmuştur. Bu konuda çeşitli araştırmalar yapılmaya çalışılsa da özellikle 4-6 yaş dönemindeki çocukların ebeveyn tutumlarının sünnet deneyimlerine etkisini inceleyen araştırmanın yetersizliği dikkat çekmektedir. Araştırma 4-6 yaş çocuklarda ebeveyn tutumlarının sünnet deneyimlerine etkisinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Araştırmada ayrıca çocukların sünnet deneyimlerini belirlemek için bir ölçüm gereci geliştirilmiştir. Bu gereğe dayalı olarak hem sünnet deneyimleri ölçüm gereci hem de bu deneyime etki eden faktörlerin ileride uygulanacak girişim çalışmalarına yol göstereceği düşünülmüştür. Bununla birlikte araştırmadan elde edilecek sonuçların 4-6 yaş grubu çocuğu olan ailelerin tutumları, bu tutumların çocukların sünnet deneyimlerine etkisini açığa çıkaracağı ve literatüre katkı sağlayacağı görüşündeyiz.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü ve Zamanı

Araştırma metodolojik türdedir. Çalışma Türkiye'nin batı bölgesindeki bir devlet hastanesinde Ağustos 2018 –Aralık 2018 tarihleri

arasında sünnet olan çocuklar ve ebeveynleri ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın yapıldığı hastanede ayda ortalama 40 çocuğun sünneti yapılmaktadır. Verilerin toplanacağı dört ay içinde ortalama 160 sünnet olacağı öngörülerek araştırmanın örnek büyüklüğü hesaplanmıştır. Verilerin toplandığı zaman aralığında toplam 145 çocuk sünnet yapılmıştır. Çalışmaya tüm çocuklar ve ebeveynleri dahil edilmiştir. Bunların 130 tanesinin ebeveyni araştırmaya katılmayı kabul etmiştir. Katılım oranı %89,66 olarak belirlenmiştir. Literatürde geçerlik-güvenilirlik çalışmaları için örneklem büyüklüğünün madde sayısının 5-10 katı olması gerektiği belirtilmektedir (Tavşancıl, 2006). Bu araştırmada da Sünnet Deneyimleri Ölçeği (SDÖ) 15 madde olduğundan ölçek maddelerinin 5 katından fazla çocuk (n=130) çalışmaya alınmıştır. Araştırmaya 4-6 yaş arasında tıbbi nedenler dışında sünnet olan çocuklar ve ebeveynleri, işbirliği ve iletişime açık olan bireyler çalışmaya dahil edilmiştir.

Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Bu araştırmanın bağımlı değişkenleri Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) alt boyut puanları, Sünnet Deneyimleri Ölçeği (SDÖ) toplam puanıdır. Sünnet Deneyimleri Ölçeği'nin farkındalık, pozitif ve negatif ifadeler olmak üzere üç ayrı puanı da hesaplanmaktadır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri ise çocuğun yaşı, anne babanın eğitim düzeyi, yaşı, gelir algısı, meslek gibi çocuğa ve ebeveynlere ait sosyodemografik özelliklerdir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya gönüllü olarak katılan ve dahil edilme kriterlerini karşılayan, sünnet olan çocuklar ve ailelerine aşağıdaki formlar uygulanmıştır.

- **Sosyodemografik Bilgi Formu:** Ebeveynlerin ve çocukların sosyodemografik özelliklerini içeren sorular yer almaktadır. Bunlar; çocukların ve ebeveynlerin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, mesleği, eğitim durumu, gelir

düzeyi, önceden geçirdiği hastalığa yönelik sorulardır.

- **Ebeveyn Tutum Ölçeği:** Ölçek ebeveynlerin okul öncesi (2-6 yaş) çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri tutumları ölçmek amacıyla Karabulut Demir ve Şendil (2008) tarafından geliştirilmiştir. İki- altı yaş arası çocuğu olan ebeveynlere uygulanmaktadır. Beşli Likert (1: Hiçbir zaman böyle değildir- 5: Her zaman böyledir). Kırk altı madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır: Otoriter tutum (11 madde), Demokratik tutum (17 madde), İzin verici tutum (9 madde) ve Aşırı koruyucu tutum (9 madde). Ölçekten alınan yüksek puanlar o boyuta ilişkin davranış şeklinin benimsendiğini göstermektedir (Karabulut Demir & Şendil 2008).
- **Sünnet Deneyimleri Ölçeği:** Sünnet Deneyimleri Ölçeği araştırmacılar tarafından literatüre (Bayram, Gülaçtı ve ark., 2016; Boyle ve ark., 2002; Di Pietro ve ark., 2017; Sardi & Livingston, 2015; Şahin ve ark., 2003) dayalı olarak geliştirilmiş ve bu çalışma içerisinde psikometrik özellikleri test edilmiş toplamda 11 maddeden oluşan likert tipi yanıt skalasına sahip bir araçtır. Ölçek çocukların sünnet ile ilgili duygu ve düşüncelerini ölçmektedir. Ölçekte ilk iki maddesi sünnet farkındalığı ifadelerini, 3, 4, 5, 6, 7, ve 8 maddeleri negatif ifadeleri, 9, 10 ve 11. maddeler pozitif ifadeleri içermektedir. Yapılan psikometrik analizlerde ölçeğin tek boyutlu indeks bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle tek bir toplam puan hesaplaması yapılmaktadır. Bununla birlikte ölçeğe verilen yanıtların özelliklerine göre ayrıca değerlendirme yapılabilir (örneğin: farkındalık, pozitif veya negatif ifadeler gibi). Ölçeğin yanıt skalası ilk iki soru hariç yüz emojileri kullanılarak oluşturulmuştur. Bu yüz emojileri negatif ifadelerde gülen ve mutlu yüz ifadelesinden mutsuz ve ağlayan yüz ifadesine doğru dizilenmektedir. Pozitif ifadelerde ise dizgi tam tersinedir. Toplamda altı noktalı bir ölçüm biçimine sahip olan ölçekte altı ayrı yüz ifadesi sıralanmıştır. Puanlama bu altı ifadeyi kapsayacak şekilde 0, 2, 4,

6, 8 ve 10 puan biçiminde notlandırılmıştır. İlk iki sorunun yanıt seçenekleri evet ve hayır biçimindedir. Bunlar içinde ayırt edici olması açısından benzer bir emoji kullanımı tercih edilmiştir. Evet yanıtı 10, hayır yanıtı 0 puan olarak derecelendirilmiştir.

Ölçeğin puanlanmasında negatif ifadeler tersine çevrilmiş ve verilen tüm yanıtların ortalaması alınmıştır. Böylece ölçeğin toplam puanı 0 ile 10 arasında dağılım göstermektedir. Artan puan çocuğun sünnet ile ilgili olumlu deneyimini göstermektedir.

Sünnet Deneyimleri Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikleri

Sünnet Deneyimleri Ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin sınanmasında aşağıdaki adımlar izlenmiştir.

1. Madde havuzunun oluşturulması:

Araştırmacılar tarafından literatüre dayalı olarak ölçekte planlanan olası tüm kavramlar listelenmiştir (Bayram, Gülaçtı ve ark., 2016; Şahin ve ark., 2003). Daha sonra bu kavramsal içerikten maddeler oluşturulmuş ve bu maddeler için emoji tarzında mutludan mutsuza doğru sıralanmış yüz ifadeleri seçilmiştir. Bu dizgide altı noktalı 0-10 arasında en az 0, en fazla 10 puan alan çift basamaklı bir yanıt skalası oluşturulmuştur. Toplamda 15 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Madde havuzundaki ilk iki soru çocuğun yapılan işlem hakkında farkındalığı olup olmadığını belirlemek için sorulmuştur. Bunlardan ilki “sünnetin ne demek olduğunu bilme”, ikincisi ise “sünnet olmayı kendim istedim” şeklindeki ifadelerdir. Bu iki madde evet ve hayır şeklinde yanıtlanmaktadır. Evet yanıtı için 10, hayır yanıtı için sıfır puan ile bu iki soru skorlanmıştır. Bu iki maddeye verilen yanıtın ortalaması çocuğun sünnet hakkındaki farkındalığını göstermektedir. İlk iki maddeden sonra 3 ile 9 arasındaki maddeler negatif ifadelerden oluşmaktadır. Geri kalan maddeler ise pozitif ifadeleri içermektedir. Ölçeğin bu maddeleri 6 noktalı likert türünde olacak şekilde mutlu yüz ifadelerinden mutsuz yüz ifadelerine doğru (pozitif ifadelerden tam

tersine) dizgilenmiştir. Puanlamada ise 0’dan 10 doğru ikiye basamaklı bir dizgi oluşturulmuştur. Ölçeğin toplam puanı negatif ve pozitif ifadelerin ortalaması alınarak elde edilmemiştir.

2. İçerik geçerliliği için uzman görüşü: Ölçeğin oluşturulan madde havuzu içerik bakımından üç uzman tarafından niteliksel olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonrası bazı maddelerin yazımında düzeltmeye gidilmiştir.

3. Bilişsel sorgulama: Ölçek sorularının ve yanıt skalasının anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemek için beş çocuk üzerinde pilot uygulama yapılmıştır. Elde edilen sonuçlarda ölçek maddelerinin anlaşılır olduğu görülmüştür.

4. Ölçeğin uygulanması ve verilerin toplanması: Pilot uygulama sonrasında esas uygulamaya geçilmiş ve seçilen örnekleme 130 çocuğa ölçek uygulanmıştır. Literatürde geçerlik-güvenilirlik çalışmaları için örneklem büyüklüğünün madde sayısının 5-10 katı olması gerektiği belirtilmektedir (Tavşancıl, 2006). Bu çalışmadaki örnek büyüklüğü uygulanan ölçek madde sayısının 5-10 katı aralığındadır. Ölçek uygulamasından elde edilen veriler psikometrik analize tabi tutulmuştur.

5. Verilerin Psikometrik Analizi: Ölçeğin psikometrik analizi sonrasında toplamda 11 maddeden oluşan yapı ortaya çıkmıştır. Analiz aşamaları aşağıdaki gibi sonuçlar üretmiştir.

5.1. Ölçeğe verilen yanıtların tanımlayıcı özellikleri: Ölçeğe verilen yanıtların dağılımı sayı ve yüzde özellikleri, ortalama ve standart sapmaları biçiminde incelenmiştir.

5.2. Güvenilirlik bulguları: Ölçeğin tüm maddeleri, pozitif ve negatif ifadeler için elde edilen iç tutarlılık katsayısı Cronbach’ın alfa değerleri sırasıyla 0.91, 0.76 ve 0.89’dur. Madde silindiğinde hiçbir maddede Cronbach’ın alfa katsayısı kendisinden daha üst bir noktaya çıkmamaktadır. Maddeler arası ortalama korelasyon katsayısı aynı sıra ile 0.54, 0.53 ve 0.64’tür.

Bu korelasyon katsayıları da maddelerin birbiri ile orta düzeyde yeterli korelasyona sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 5).

5.3. Geçerlilik bulguları: Ölçeğe verilen yanıtlar için öncelikle açıklayıcı faktör analizi, daha sonra doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde örneklem büyüklüğü yeterliliği için Kaiser Meier Olkin (KMO) değeri 0.82 ile yeterli, Bartlett's test sonucu $p < 0.001$ ile faktör analizine uygun bulunmuştur. Analizde tek boyutlu yapı üretilmiş ve faktör yükleri 0.56-0.90 arasında dağılmaktadır.

Daha sonra aynı maddeler ile tek boyutlu doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Bu analizden elde edilen özet uyum iyiliği değerleri CFI: 0.99, GFI:0.99, NFI: 0.97, ki-kare/sd=1.77, RMSEA: 0.078 ve Stand. RMR: 0.082'dir. Elde edilen özet uyum iyiliği değerleri 11 maddelik yapının uyumlu olduğunu göstermektedir.

Sünnet Deneyimleri Ölçeği Madde ortalama ve standart sapması, Cronbach alfa, madde silindiğinde Cronbach alfa, maddeler arası ortalama korelasyon katsayıları ve faktör yükleri Tablo 5'te gösterilmiştir. Ölçek maddelerinin puan ortalaması 2.46 ± 1.87 ile 8.54 ± 1.24 arasında değişmektedir. Madde çıkarıldığında Cronbach α katsayıları 0.89-0.91, madde toplam korelasyonu 0.54-0.85 arasındadır. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach α değerleri sırasıyla; SDÖ Toplam 0.91, SDÖ Pozitif: 0.77, SDÖ Negatif: 0.91 ve maddeler arası korelasyonda 0.53-0.63 arasında değişmektedir.

Elde edilen sonuçlara ek olarak bu araştırmanın konusu olan sünnet ile ilgili deneyimlere etki eden etmenlerin karşılaştırılmasında ayrıca Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. Yapılan karşılaştırmalar aynı zamanda ölçeğin dış geçerliliği için birer ölçüt olarak kullanılmaktadır. Araştırma verisinin işlenmesi ve analizinde SPSS 25 ve Jasp 0.16 istatistik paket programları kullanılmıştır.

Veriler yüz yüze görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Soruları cevaplama süresi yaklaşık 20-25 dakikadır. Çocukların sünnet deneyimlerine ilişkin veriler yüz emojiyi kullanarak elde

edilmiştir. Veri toplama öncesinde yüz emojiyelerinin ne anlama geldiği açıklanarak çocuk bilgilendirilmiş, daha sonra SDÖ uygulanmıştır. Ölçekteki sorulara çocuğun parmağı ile gösterdiği emoji yanıt olarak işaretlenmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma öncesinde Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı (no: 28/03/2018-20.478.486) alınmıştır. Araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin, araştırmaya katılan çocuklardan sözel onam, ebeveynlerden sözel ve yazılı onam elde edilmiştir. Araştırma Helsinki Deklarasyonuna uygun olarak yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan çocukların yaş ortalaması 5.55 ± 0.71 (min:4.0-maks:6.0) yıldır. Çocukların %12.3'ü dört, %20.0'ı beş ve %67.7'si altı yaşındadır. Araştırma grubunun %86.2'sinin en az bir kardeşi olduğu ve kardeş sayısı ortalamasının 1.18 ± 0.73 (min:0.0-maks:3.0), %56.2 sinin ailenin birinci çocuğu olduğu, %54.6'sının okula gittiği ve %82.3'ünün çekirdek aileye sahip olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Araştırmaya katılan ve sünnet olan 4-6 yaş çocukların ebeveynlerinin sosyodemografik özellikleri incelendiğinde; çocukların başında refakatçi olarak kalıp, anket formlarını dolduran ebeveynlerin %70.8'ini anneler oluşturmuştur. Ebeveynlerin yaş ortalaması 33.52 ± 4.71 (min:24.00-maks:44.00) yıl, %53.1'i 34 yaş ve üzerindedir. Ebeveynlerin %14.6'sı okur yazar ve ilköğretim mezunu ve %98.5'i evlidir. Araştırma gurubunun %53.1'i çalışmakta ve %46.2'si ev hanımıdır. Ebeveynlerin %58.4'ü ortalamanın epey altında gelir düzeyine sahiptir. Ailelerin %78.5'i ilçede yaşamaktadır (Tablo 2).

Tablo 3'te SDÖ ile ETÖ arasındaki korelasyon gösterilmiştir. Sünnet Deneyimleri Ölçeği toplam ve alt boyutları ile ETÖ arasında ilişki belirlenmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 1. Çocukların Sosyodemografik Özellikleri

Sosyodemografik Özellikler	n	%
Çocuk Yaşı		
4 yaş	16	12.3
5 yaş	26	20.0
6 yaş	88	67.7
Ort±SS: 5.55±0.71 (min:4.0-maks:6.0)		
Kardeşe Sahip Olma Durumu		
Var	112	86.2
Yok	18	13.8
Kardeş Sayısı: Ort±SS 1.18 ±0.73 (min:0.0- maks:3.0)		
Ailenin Kaçınıcı Çocuğu		
1.çocuk	73	56.2
2.çocuk	42	32.3
3. çocuk	11	8.5
4.çocuk	4	3.1
Okula Gitme Durumu		
Evet	71	54.6
Hayır	59	45.4
Aile Tipi		
Çekirdek aile	107	82.3
Geniş aile	21	16.2
Parçalanmış aile	2	1.5

Ort: Aritmetik Ortalama, SS: Standart sapma, Min: En küçük değer, Maks: En büyük değer

Tablo 2. Çocukların Ebeveynlerinin Sosyodemografik Özellikleri

Sosyodemografik Özellikler	n	%
Ebeveyn		
Anne	92	70.8
Baba	38	29.2
Ebeveyn Yaşı		
33 ve altı	61	46.9
34 ve üstü	69	53.1
Ort±SS: 33.52±4.71(min:24.00-maks:44.00)		
Ebeveyn Eğitim Durumu		
Okuryazar/ilkokul	19	14.6
Ortaokul	38	29.2
Lise	42	32.3
Üniversite	31	23.8
Medeni Durum		
Evli	128	98.5
Boşanmış	2	1.5
Çalışma Durumu		
Evet	69	53.1
Hayır	61	46.9
Meslek		
Ev hanımı	60	46.2
Memur	35	26.9
İşçi	11	8.5
Serbest meslek	24	18.5
Gelir Düzeyi		
Ortalamanın biraz üstünde	13	10.0
Ortalama düzeyde	41	31.5
Ortalamanın epey altında/fakir	79	58.4
Yaşanılan Yer		
İlçe	102	78.5
Köy-kasaba	28	21.5

Ort: Aritmetik Ortalama, SS: Standart sapma, Min: En küçük değer, Maks: En büyük değer

Tablo 3. Sünnet Deneyimleri Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki

Ölçekler	Sünnet Farkındalık	SDÖ Pozitif	SDÖ Negatif	SDÖ Toplam	Demokratik Tutum	Otoriter Tutum	Aşırı Koruyucu Tutum	İzin Verici Tutum
Sünnet Farkındalık	-							
SDÖ Pozitif	$r_s=0.722$ $p<0.001$	-						
SDÖ Negatif	$r_s=0.763$ $p<0.001$	$r_s=0.756$ $p<0.001$	-					
SDÖ Toplam	$r_s=0.876$ $p<0.001$	$r_s=0.908$ $p<0.001$	$r_s=0.892$ $p<0.001$	-				
Demokratik Tutum	$r_s=0.188$ $p<0.05$	$r_s=0.026$ $p=0.766$	$r_s=0.120$ $p=0.174$	$r_s=0.035$ $p=0.693$	-			
Otoriter Tutum	$r_s=-0.161$ $p=0.067$	$r_s=0.036$ $p=0.681$	$r_s=-0.128$ $p=0.146$	$r_s=0.009$ $p=0.921$	$r_s=-0.936$ $p<0.001$	-		
Aşırı Koruyucu Tutum	$r_s=0.136$ $p=0.122$	$r_s=-0.075$ $p=0.396$	$r_s=-0.035$ $p=0.689$	$r_s=-0.081$ $p=0.362$	$r_s=0.786$ $p<0.001$	$r_s=0.742$ $p<0.001$	-	
İzin Verici Tutum	$r_s=0.087$ $p=0.327$	$r_s=0.068$ $p=0.444$	$r_s=-0.046$ $p=0.604$	$r_s=0.037$ $p=0.680$	$r_s=0.316$ $p<0.001$	$r_s=-0.278$ $p=0.001$	$r_s=0.237$ $p=0.007$	-

r_s : Spearman's rho SDÖ: Sünnet Deneyimleri Ölçeği, ETÖ: Ebeveyn Tutum Ölçeği

Çocukların ve ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri ile SDÖ toplam puanları karşılaştırıldığında, SDÖ toplam puanı ile ebeveyn türü, meslek, çalışma durumu, kardeş sayısı, çocuğun gelir algısı arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p<0.05$). Babaların, serbest meslek sahibi olanların, çalışanların, en az bir kardeşi olanların ve gelir algısı iyi olanların sıra ortalaması daha yüksektir. Çocukların ve ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri ile ETÖ alt boyutlarından demokratik tutum ile ebeveyn türü, eğitim düzeyi, meslek, çalışma durumu, ailenin kaçınıcı çocuğu olma durumu, kardeş sayısı ve çocuğun gelir algısı arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p<0.05$). Annelerin, üniversite mezunu olanların, memurların, çalışanların, ailenin ilk çocuğu olanların, kardeşi olmayanların ve gelir algısı iyi olanların sıra ortalamaları daha yüksektir. Çocukların ve ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri ile ETÖ alt boyutlarından otoriter tutum ile ebeveyn türü, eğitim düzeyi, meslek, çalışma durumu, ailenin kaçınıcı çocuğu olma durumu, kardeş sayısı ve çocuğun gelir algısı arasında

anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0.05$). Babaların, okuryazar ya da ilköğretim mezunu olanların, işçilerin, çalışmayanların, ikiden fazla çocuğu olanların, en az bir kardeşi olanların ve çocuğun gelir algısı kötü olanların sıra ortalamaları daha yüksektir.

Çocukların ve ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri ile ETÖ alt boyutlarından aşırı koruyucu tutum ile ebeveyn türü, eğitim düzeyi, meslek, ailenin kaçınıcı çocuğu olma durumu, kardeş sayısı ve çocuğun gelir algısı arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Annelerin, üniversite mezunu olanların, memurların, ailenin ilk çocuğu olanların, kardeşi olmayanların çocuğun gelir algısı kötü olanların sıra ortalamaları daha yüksektir.

Çocukların ve ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri özellikler ile ETÖ alt boyutlarından izin verici tutum ile eğitim düzeyi, ailenin kaçınıcı çocuğu olma durumu ve çocuğun gelir algısı arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p<0.05$). Üniversite mezunu olanların, memurların, ailenin ilk çocuğu olanların, çocuğun gelir algısı iyi olanların sıra ortalamaları daha yüksektir (Tablo 4).

Tablo 4. Sosyodemografik özellikler ile Sünnet Deneyimleri Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	SDÖ Toplam			Demokratik Tutum		Otoriter Tutum		Aşırı Koruyucu Tutum		İzin Verici Tutum	
	Sayı	Sıra Ort.	Ortanca (CAA)	Sıra Ort.	Ortanca (CAA)	Sıra Ort.	Ortanca (CAA)	Sıra Ort.	Ortanca (CAA)	Sıra Ort.	Ortanca (CAA)
Ebeveyn											
Anne	92	60.51	4.11(3.03-6.33)	74.66	63.00(50.00-69.00)	57.20	31.00(27.00-33.00)	80.13	35.00(32.00-36.00)	67.47	27.50(27.00-28.00)
Baba	38	77.59	4.33(3.44-7.00)	43.33	49.00(49.00-63.00)	85.61	33.50(31.00-34.00)	30.09	30.00(28.75-30.50)	60.72	28.00(25.00-28.00)
Test İstatistiği		$z=-2.356, p=0.018$		$z=-4.341, p<0.001$		$z=-3.936, p<0.001$		$z=-6.967, p<0.001$		$z=-0.962, p=0.336$	
Eğitim Düzeyi											
Okuryazar veya ilkökul	19	60.11	3.67(3.56-4.11)	30.18	50.00(49.00-50.00)	101.21	33.00(33.00-36.00)	37.47	32.00(31.00-32.00)	34.55	26.00(26.00-27.00)
Ortaokul	38	53.79	3.44(2.81-6.44)	42.89	50.00(49.00-54.00)	86.32	32.00(31.00-34.00)	51.74	32.00(30.00-34.00)	68.76	28.00(27.00-28.25)
Lise	42	69.51	6.11(3.19-6.33)	71.29	63.00(51.00-64.00)	61.49	31.00(29.00-33.00)	77.50	35.50(30.00-36.00)	66.12	28.00(27.00-28.00)
Üniversite	31	77.73	6.22(3.67-6.56)	107.02	70.00(66.00-72.00)	23.53	26.00(24.00-27.00)	83.29	35.00(34.00-36.00)	79.63	28.00(27.00-29.00)
Test İstatistiği		$\chi^2=7.828, p=0.050$		$\chi^2=69.929, p<0.001$		$\chi^2=68.506, p<0.001$		$\chi^2=27.389, p<0.001$		$\chi^2=18.744, p<0.001$	
Meslek											
Ev Hanımı	60	50.37	3.56(2.89-6.11)	54.48	51.00(50.00-61.75)	75.50	32.00(31.00-33.00)	68.97	33.00(32.00-36.00)	59.90	27.00(27.00-28.00)
Memur	35	80.17	6.22(4.33-6.56)	102.23	70.00(65.00-72.00)	30.14	26.00(25.00-27.00)	82.70	35.00(34.00-36.00)	74.69	28.00(27.00-28.00)
İşçi	11	66.64	3.44(3.44-7.00)	37.41	49.00(49.00-51.00)	95.36	34.00(33.00-34.00)	34.00	30.00(28.00-33.00)	62.05	28.00(25.00-28.00)
Serbest Meslek	24	81.42	6.33(3.47-6.86)	52.35	51.00(49.00-66.00)	78.38	32.50(30.00-34.00)	46.17	30.00(29.00-35.75)	67.69	28.00(25.00-28.00)
Test İstatistiği		$\chi^2=19.348, p<0.001$		$\chi^2=48.064, p<0.001$		$\chi^2=45.358, p<0.001$		$\chi^2=22.329, p<0.001$		$\chi^2=3.839, p=0.279$	
Çalışma Durumu											
Evet	69	78.12	6.22(3.44-6.67)	75.96	66.00(49.00-70.00)	56.64	30.00(26.00-34.00)	63.36	35.00(30.00-36.00)	71.14	28.00(26.50-28.00)
Hayır	61	51.23	3.56(2.89-6.11)	53.66	51.00(50.00-60.50)	75.52	32.00(31.00-33.00)	67.93	33.00(32.00-36.00)	59.11	27.00(27.00-28.00)
Test İstatistiği		$z=-4.068, p<0.001$		$z=-3.390, p=0.001$		$z=-2.869, p=0.004$		$z=-0.698, p=0.485$		$z=-1.882, p=0.060$	
Ailenin Kaçınıcı Çocuğu											
İlk	73	70.86	6.11(3.39-6.56)	80.17	63.00(51.00-70.00)	51.71	29.00(26.00-32.00)	80.84	35.00(33.00-36.00)	71.52	28.00(27.00-28.00)
İkinci ve daha fazla	57	58.64	3.56(3.11-6.22)	46.71	50.00(49.00-56.00)	83.16	33.00(31.00-34.00)	45.86	31.00(30.00-34.00)	57.79	27.00(26.00-28.00)
Test İstatistiği		$z=-0.838, p=0.066$		$z=-5.058, p<0.001$		$z=-4.753, p<0.001$		$z=-5.314, p<0.001$		$z=-2.135, p=0.033$	
Kardeş sayısı											
Yok	18	35.42	3.06(2.64-3.56)	90.67	65.00(56.00-68.00)	39.17	29.00(25.00-31.00)	95.36	36.00(34.00-37.50)	69.42	27.50(26.50-29.00)
En az bir	112	70.33	6.00(3.44-6.56)	61.46	51.00(50.00-65.75)	69.73	32.00(29.00-33.75)	60.70	33.00(30.00-36.00)	64.87	28.00(27.00-28.00)
Test İstatistiği		$z=-3.656, p<0.001$		$z=-3.074, p=0.002$		$z=-3.216, p=0.001$		$z=-3.665, p<0.001$		$z=-0.492, p=0.623$	
Çocuk Gelir Algısı											
Kötü	78	58.06	3.67(3.19-6.11)	51.56	50.00(50.00-63.00)	79.92	32.00(31.00-33.00)	59.73	32.50(31.00-36.00)	58.22	27.00(26.00-28.00)
İyi	52	76.65	6.22(3.22-6.57)	86.41	68.00(54.00-70.00)	43.87	27.00(25.25-31.00)	74.15	35.00(32.00-36.00)	76.41	28.00(27.00-28.00)
Test İstatistiği		$z=-2.761, p=0.006$		$z=-5.202, p<0.001$		$z=-5.381, p<0.001$		$z=-2.163, p=0.031$		$z=-2.793, p=0.005$	

SDÖ : Sünnet Deneyimleri Ölçeği ETÖ: Ebeveyn Tutum Ölçeği, CAA: Çeyreklerarası aralık

Tablo 5'te SDÖ madde ortalama ve standart sapması, Cronbach alfa, madde silindiğinde Cronbach alfa, maddeler arası ortalama korelasyon katsayıları ve faktör yükleri gösterilmiştir. Ölçek maddelerinin puan ortalaması 2.46 ± 1.87 ile 8.54 ± 1.24 arasında değişmektedir. Madde çıkarıldığında Cronbach α katsayıları 0.89-0.91,

madde toplam korelasyonu 0.54-0.85 arasındadır. Faktör yükleri 0.56-0.90 arasında değişmektedir. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach α değerleri sırasıyla; SDÖ Toplam 0.91, SDÖ Pozitif: 0.77, SDÖ Negatif: 0.91 ve maddeler arası korelasyon 0.53-0.63 arasında değişmektedir.

Tablo 5. Sünnet Deneyimleri Ölçeği Madde Ortalama ve Standart Sapması, Cronbach Alfa, Madde Silindiğinde Cronbach Alfa, Maddeler Arası Ortalama Korelasyon Katsayıları ve Faktör Yükleri

Maddeler	Ortalama	SS	Madde silindiğinde Cronbach α	Madde-toplam korelasyonu	Faktör yükleri	Ölçek Alt Boyutları	Cronbach α	Maddeler arası ortalama korelasyon
SDÖ 3	5.40	2.17	0.90	0.66	0.71	SDÖ Toplam	0.91	0.54
SDÖ 4	8.54	1.24	0.91	0.63	0.66	SDÖ Pozitif	0.77	0.53
SDÖ 5	6.95	1.52	0.90	0.69	0.74	SDÖ Negatif	0.91	0.63
SDÖ 6	6.85	1.94	0.89	0.81	0.84			
SDÖ 7	6.45	2.22	0.89	0.85	0.90			
SDÖ 8	4.42	1.76	0.89	0.81	0.85			
SDÖ 9	2.23	1.97	0.90	0.68	0.71			
SDÖ 10	5.15	1.81	0.91	0.54	0.56			
SDÖ 11	2.46	1.87	0.91	0.63	0.65			

SDÖ : Sünnet Deneyimleri Ölçeği

TARTIŞMA

Dört- altı yaş çocuklarda ebeveyn tutumlarının sünnet deneyimlerine etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada SDÖ ve ETÖ ölçeği alt boyut puan ortalamaları orta düzey olarak saptanmıştır. Ebeveyn Tutum Ölçeği alt boyutlarından en yüksek puanın demokratik tutum, en düşük puanın ise otoriter tutum alt boyutundan alındığı belirlenmiştir.

Araştırmada sünnet olan çocukların yaş ortalaması 5.95 ± 1.05 ve %67.7'si altı yaşındadır. Rızalar ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında sünnet olan çocukların %44.80'inin 3-6 yaş arasında olduğu saptanmıştır. Şahin ve arkadaşlarının (2003) çalışmasında da çocukların %35.9'unun üç- altı yaş arasında sonra sünnet olduğu saptanmıştır (Şahin ve ark., 2003). Sünnet her yaşta uygulanabilmesine

karşın bir yaşın altı ve altı yaşın üzerindeki çocuklarda yapılması önerilmektedir (Bicer ve ark., 2015). Özellikle fallik dönem olarak adlandırılan üç-altı yaş arasında yapılan sünneti çocuğun kendisine yapılan bir saldırı olarak algıladığı ve ruhsal gelişiminde travmatik etki yarattığı bildirilmiştir (Bossio ve ark., 2014; Boyle, 2015). Bazı erişkinler onay alınmadan çocukluk çağında yapılan sünnetleri işkence, şiddet, cinsel saldırı ve kötü muamele olarak tanımlamıştır (Boyle ve ark., 2015). Çalışmada altı yaşından önce sünnet yapılma oranı daha az olsa da istendik düzeyde değildir. Sonuçlar ebeveynlerin üç-altı yaş arası yapılan sünnetin çocuktaki olumsuz etkilerine yönelik yeterince bilgilerinin olmadığını düşündürmektedir. Ebeveynler falik dönemde yapılan sünnetin olası zararlı etkileri hakkında

bilgilendirilmeli ve tıbbi bir gereklilik olmadıkça bu dönemde sünnet yapılmamalıdır.

Çalışmada çocukların sünnet farkındalığı artarken negatif ve pozitif tutum puanları da artmıştır. Sünnet öncesi bilgilendirme yapılan çocukların anksiyetelerinin daha düşük olduğu belirtilmiştir (Sancar ve ark., 2016). Rızalar ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında çocukların çoğuna sünnet hakkında bilgilendirme yapılmadığı bildirilmiştir. Literatürde ülkemizde sünnete büyümek ve erkek olmak gibi olumlu anlamların yüklendiği, sünnetin çocuğun işlemin sonuçlarını belirli oranda anlayabileceği yaşlarda yapılması, toplumun çoğunun sünnetli olması ve sünnet olmayan erkek çocukların kendini farklı hissedebileceği dikkate alındığında sünnetten olumsuz yönde etkilenmeyeceği bildirilmiştir (Yavuz ve ark., 2012). Şahin ve arkadaşları (2003) sünnetin toplumda sosyal bir baskıya neden olduğu, çocuğun sünnet olmadan kendini tam olarak erkek hissetmediklerini ve sünnet öncesinde çocukların olumlu yönde hazırlandıklarını belirtmiştir. Aynı zamanda sünnetin ülkemizde geleneksel olarak yapıldığı, müzik ve eğlencenin olduğu, sünnet olan çocuğun özel olarak dekore edilmiş bir yatakta yattığı, parlak renkli özel pelerin giydiği ve kral tacını andıran bir şapka takarak ziyaretçilerden hediyeler aldığı için çocuğu olumlu yönde etkileyen sosyal bir olay olduğu vurgulanmıştır (Şahin ve ark., 2003). Araştırma bulguları literatüre uygunluk göstermektedir.

Araştırmada üniversite mezunu ebeveynlerin SDÖ puanları daha yüksektir. Yapılan çalışmalarda eğitim düzeyi düşük annelerin çocuklarını üç-altı yaş arasında, yüksek olanların ise üç yaşın altında ve altı yaşın üzerinde sünnet yaptırdıkları saptanmıştır (Çataklı ve ark., 2012; Top ve ark., 2008). Sivaslı ve arkadaşlarının (2003) çalışmasında da eğitim düzeyi yüksek babaların çocuklarını daha geç yaşta sünnet yaptırdıkları belirtilmiştir (Sivaslı ve ark., 2003).

Didişen ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında ebeveynlerin sünnetin faydaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma bulguları literatürü destekler niteliktedir.

Ebeveynlerin eğitim düzeyinin artması ile sağlığa ilişkin konularda daha bilinçli tercihler yaptıkları ve sünnete daha bilimsel yaklaştıkları düşünülmektedir.

Çalışmada en az bir kardeşi olan çocukların SDÖ puanları daha yüksektir. Shezi ve arkadaşlarının (2023) çalışmasında da kardeşi ve kuzenleri sünnetli olan erkeklerin daha fazla sünnet yaptırdıkları belirlenmiştir.

Çocukların kardeşlerinden sünnet deneyimlerinden etkilenmelerine bağlı SDÖ puanlarının yüksek olduğu düşünülmektedir

Araştırmada annelerin demokratik tutumları daha yüksek bulunurken babaların SDÖ puanları yüksek olarak belirlendi. Anneler babalardan daha fazla demokratik tutum sergilemektedir. Bu konu ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Aydoğdu & Dilekmen, 2016; Sak ve ark., 2015).

Bu durum kültüre bağlı olabilir. Ülkemizde çoğu ailede baba otorite sembolü olarak görüldüğünden çocuklar çoğunlukla babaları ile konuşmadıkları konuları anneleriyle paylaşmaktadır. Ancak sünnet erkeklere yapılan bir işlem olduğundan çocukların bu konuda babalarından daha fazla destek aldıkların için babaların SDÖ puanlarının yüksek olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada üniversite mezunu olan ebeveynlerin demokratik, aşırı koruyucu ve izin verici tutumları daha yüksek bulunurken, otoriter tutumları düşük bulunmuştur. Sak ve arkadaşlarının çalışmasında da ön lisans mezunu ebeveynlerin demokratik tutumlarının ortaokul mezunlarından daha yüksek olduğu, ayrıca eğitim düzeyi yükseldikçe aşırı koruyucu tutumlarının da yükseldiği belirlenmiştir (Sak ve ark., 2015). Yapılan diğer bir çalışmada da benzer bulgular bildirilmiştir (Tezel Şahin & Özyürek, 2008). Araştırma bulguları literatürü desteklemektedir. Eğitim düzeyindeki yükselmenin ebeveynlerin tutumlarını olumlu yönde değiştirdiği ve daha az geleneksel tutumlardan etkilendiği görüşünderiz.

Araştırmada çocuğun gelir algısı kötü olanların otoriter tutumlarının daha fazla ve sünnet deneyimlerinin daha kötü olduğu saptandı.

Aydoğdu ve Dilekmen'in (2016) alışmasında sosyoekonomik düzeyi düşük olan ebeveynlerin otoriter tutumlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan diğer bir çalışmada da düşük sosyoekonomik durumun ebeveynlerin otoriter tutumlarını arttığı bildirilmiştir (Demiriz & ğretir, 2007). Çalışma bulguları literatüre paraleldir. Düşük gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarına yönelik fırsat eşitsizliklerini otoriter tutumları ile dengelemeye çalıştıkları düşünülmektedir. ocuk gelir algısı ile sünnet deneyimlerine ilişkin literatüre ulaşılamamıştır.

Düşük gelir algısına sahip çocukların daha kötü sünnet deneyimleri olması sünnete ilişkin bazı ritüellerin gerçekleştirilememesi ile ilişkili olabilir. Çalışmada memur olarak çalışan ebeveynlerin demokratik, aşırı koruyucu ve izin verici tutumlarının daha yüksek olduğu belirlendi. Yapılan bir çalışmada da çalışan annelerin demokratik tutumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tezel şahin & zyrek, 2008). Evde çocuklarıyla daha fazla birlikte zaman geçiren çalışmayan annelerin ilişkilerine sınır koyamamaya bağlı otoriter tutumlarının yüksek olabilir. Sünnet Deneyimleri leği toplam ve alt boyutları ile ET alt boyutları arasında anlamlı ilişki belirlenmedi. Bu durumun örneklem grupları arasındaki farklılıklardan kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma verileri sadece araştırmanın yapıldığı hastanede sünnet olan çocuklar ve ebeveynlerine genellenebilir. Araştırma verilerinde anket formları yüz yüze görüşme yöntemi ile toplandığından verilerin güvenirliği görüşmecilerin verdiği bilgiler ile sınırlıdır. Ayrıca araştırmada ölçeğin yapı geçerliliği için sünnet deneyimlerini sorgulayan benzer bir başka ölçek bulunmadığı için kullanılamaması da sınırlılık olarak kabul edilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dört altı yaş arasındaki çocuklarda ebeveyn tutumlarının sünnet deneyimlerine etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma sonucunda SD ve ET leği alt boyut puan ortalamaları orta düzey olarak saptanmıştır. Ebeveyn Tutum leği alt boyutlarından en yüksek puanın demokratik tutum, en düşük puanın ise otoriter tutum alt boyutundan alındığı belirlenmiştir. Çocukların sünnet deneyimlerine ebeveyn tutumlarının etkisi olmadığı grlmştir. Ebeveynlere çocuklarının sünnetine yönelik karar vermelerinde çocuğun yararına olacak şekilde bilgi ve danışmalık verilmesi yararlı olabilir.

KAYNAKLAR

Aydoğdu, F., & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 11(2), 569-585.

Bañuelos Marco, B., & García Heil, J. L. (2021). Circumcision in childhood and male sexual function: a blessing or a curse?. *International Journal of Impotence Research*, 33(2), 139-148.

Bayram, Gulaçtı, H.G., Elibol, Pekaslan, N., Şahin, & Acar, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin sünnet olma deneyimlerine dair otobiyografik anılarının içerik analizi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakóltesi Dergisi*, 56(1), 355-373.

Bicer, S., Kuyruklyildiz, U., Akyol, F., Sahin, M., Binici, O., & Onk, D. (2015). At what age range should children be circumcised?. *Iranian Red Crescent Medical Journal*, 17(3), e26258.

Bossio, J. A., Pukall, C. F., & Steele, S. (2014). A review of the current state of the male circumcision literature. *The Journal of Sexual Medicine*, 11(12), 2847-2864.

Boyle, G. (2015). Circumcision of infants and children: short-term trauma and long-term psychosexual harm. *Advances in Sexual Medicine*, 5, 22-38.

Boyle, G. J., Goldman, R., Svoboda, J. S., & Fernandez, E. (2002). Male circumcision: pain, trauma and psychosexual sequelae. *Journal of Health Psychology*, 7(3), 329-343.

Çataklı, T., Yazarlı, E., Yener, F., & Bilge, Y.D. (2012). Bir hastaneye başvuran annelerin sünnet hakkındaki bilgi düzeyleri. *Erciyes Medical Journal*, 34(3), 116-120.

Dekkers, W., Hoffer, C., & Wils, J.P. (2005). Scientific contribution, bodily integrity and male and female circumcision. *Medicine, Health Care and Philosophy*, 8(2), 179-191.

Demiriz, S., & Öğretim, A.D. (2007). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105-122.

Di Pietro, M. L., Teleman, A. A., Di Pietro, M. L., Poscia, A., González-Melado, F. J., & Panocchia, N. (2017). Preventive newborn male circumcision: What is the child's best interest?. *Cuadernos de Bioetica: Revista Oficial de la Asociación Española de Bioetica y Ética Médica*, 28(94), 303-316.

Didişen, N. A., Karakul, A., & Özdemir, H. N. Ç. (2021). Determining the knowledge level of parents relating to circumcision. *The Journal of Pediatric Research*, 8(4), 424-431.

Erdoğan, I., Yoleri, S., & Tetik, G. (2017). Ebeveyn tutumlarının okul öncesi dönemdeki çocukların mizaç özellikleri ile ilişkisinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 42, 226-239.

Gologram, M., Margolin, R., & Lomiguen, C. M. (2022). Need for increased awareness of international male circumcision variations and associated complications: A contemporary review. *Cureus*, 14(4), e24507.

Kandır, A., & Alpan, Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum*, 4 (14), 33-38.

Karabulut, Demir, E., & Şendil, G. (2008). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.

Kestel, M., Tarhan, H., & Şahin, H. (2018). Erkek sünneti. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Dergisi*, 5(1), 27-31.

Morris, B. J., Wamai, R. G., Henebeng, E. B., Tobian, A. A., Klausner, J. D., Banerjee, J., & Hankins, C. A. (2016). Estimation of country-specific and global prevalence of male circumcision. *Population Health Metrics*, 14, 4

Rizalar, S., Tural Buyuk E., & Yildirim, N. (2017). Children's perspectives on the medical and cultural aspects of circumcision *Iranian Journal of Pediatrics*, 27(2), e7561.

Sak, R., Şahin, Sak, İ.T., Atlı, S., & Şahin, B.K. (2015). Okul öncesi dönem: anne baba tutumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 11(3), 972-991.

Sancar, S., Demirci, H., Guzelsoy, M., Coban, S., Askin, R., Uzun, M. E., & Turkoglu, A. R. (2016). Fear of circumcision in boys considerably vanishes within ten days of procedure. *Urology Journal*, 13(1), 2541-2545.

Sardi, L., & Livingston, K. (2015). Parental decision making in male circumcision. *MCN. The American Journal of Maternal Child Nursing*, 40(2), 110-115.

Shezi, M.H., Tlou, B. & Naidoo, S. (2023). Knowledge, attitudes and acceptance of voluntary medical male circumcision among males attending high school in Shiselweni region, Eswatini: a cross sectional study. *BMC Public Health* 23, 349.

Sivaslı, E., Bozkurt, A.İ., Ceylan, H., & Coşkun, Y. (2003). Gaziantep bölgesindeki anne ve babaların sünnet ile ilgili bilgi, tutum ve davranışları. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 46, 114-118.

Şahin, F., Beyazova, U., & Aktürk, A. (2003). Attitudes and practices regarding circumcision in Turkey. *Child: Care, Health and Development*, 29(4), 275-280.

Tavşancıl, E. (2006). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. (3. Baskı). Ankara Nobel.

Tezel, Şahin, F., & Özyürek, A. (2008). 5-6 yaş grubu çocuğa sahip ebeveynlerin demografik özelliklerinin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*; 6(3), 395-414.

Top, F.Ü, Esüntimur, Y., Uykan, L., & Pekdemir, E.A. (2008). Giresun ilindeki ailelerin sünnet konusundaki bilgi, tutum ve davranışları. *Çocuk Dergisi*, 8(3), 166-171.

Yavuz, M., Demir, T., Doğangün, B. (2012). Sünnetin çocuk ruh sağlığı üzerine etkisi: gözden geçirme çalışması. Türk Psikiyatri Dergisi, 23(1), 63-70.